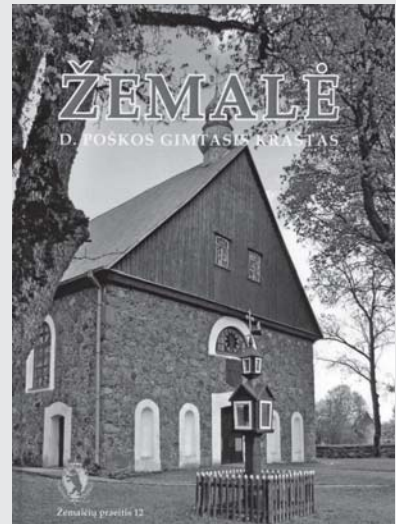

Žemaičių akademijos vasaros konferencijoms – 20

DANGUOLĖ ŽELVYTĖ

Nuotraukoje – 2007 m. išleistos knygos „Žemalė“ („Žemaičių praeities“ serijos 12 knyga) viršelis

Žemaičių akademija – visuomeninė organizacija, vienijanti mokslininkus ir kultūros darbuotojus, kurie tyrinėja Žemaitijos krašto istoriją, kultūrą ir dabartį. Pagrindinės jos veiklos formos – ekspedicijų, mokslinių konferencijų organizavimas, jose surinktos informacijos sisteminimas, rengimas spaudai, knygų leidyba. Akademijos reprezentacinis leidinys - tęstinė knygų serija „Žemaičių praeitis“ (jau išleista 12 knygų).

Akademijos veiklos pradžia simboliškai galima laikyti 1987 m. Varniuose įvykusią mokslinę konferenciją, skirtą regiono istorijos klausimams. Vėliau šios konferencijos tapo tradicinėmis ir jas imta rengti kasmet. Pagrindinis konferencijų organizatorius buvo ir iki šiol juo yra iš Telšių kilęs istorikas dr. Adomas Butrimas.

Pirmosios Žemaičių akademijos konferencijos iš karto patraukė Žemaitijos kultūra, istorija besidominčių ir šį kraštą tyrinėjančių žmonių dėmesį, tapo savotiška jų mokymo forma – akademija. Iš pradžių šios konferencijos dažniausiai vykdavo vasarą, todėl buvo pavadintos Žemaičių vasaros akademijomis.

Pirmaisiais metais konferencijas istorikai organizuodavo kartu su Žemaičių kultūros draugija (toliau - ŽKD), tačiau, plečiantis ŽKD veiklai, ryškėjant atskirų draugijos narių grupių interesams, buvo nutarta diferencijuoti draugijos veiklą ir įkurti atskirą visuomeninę organizaciją - Žemaičių akademiją, kuri burtų intelektualus, rūpintųsi vasaros ir kitų mokslinių konferencijų, mokslinių ir kompleksinių ekspedicijų organizavimu Žemaitijoje.

Žemaičių akademija oficialiai įkurta 1994 m. liepos mėn. pabaigoje Varniuose vykusioje mokslinėje konferencijoje. Akademijos steigiamajame susirinkime jos rektoriumi išrinktas tuo metu Lietuvos dailės akademijoje prorektoriumi dirbęs, dabar šios akademijos rektorius istorikas dr. Adomas Butrimas. Jis šiai akademijai vadovauja iki šiol. Kartu su juo akademijos veikloje aktyviai dalyvauja profesoriai Viktorija Daujotytė ir Juozas Girdziiauskas, dr. Vacys Vaivada, istorikai Povilas Švėrebas, Kazys Misius, Jolanta Skurdauskienė, etnokultūros specialistė Aldona Kuprelytė, žurnalistė Danutė Mukienė ir daugelis kitų. Pirmaisiais metais, stiprinant ir plėtojant Žemaičių akademijos veiklą, jos nariai didelės paramos sulaukė iš Lietuvos Kultūros ministerijos, buvusio kultūros viceministro Vytauto Balčiūno.

Pastaraisiais metais Žemaičių akademija nemažai projektų įgy-

vendina bendradarbiaudama su Vilniaus dailės akademija. Kartu dirbant spaudai parengta ir išleista keletas reprezentacinių Žemaičių akademijos leidinių – monografijos „Renavas“, „Seda“, „Alsėdžiai“, „Žemalė“ (šių knygų pagrindą sudaro tuose miesteliuose vykusių Žemaičių akademijos vasaros konferencijų pranešimų tekstai).

2007 m. rugsėjo mėn. į Viekšnius (Mažeikių r.) vėl pakvieta tradicinė Žemaičių akademijos vasaros konferencija, kuri skirta šio įdomią ir garbingą praeitį turinčio miestelio istorijos tyrinėjimams. Jos metu taip pat apžvelgtas ir Žemaičių akademijos nueiktas kelias, prisiminti ir tie Žemaičių akademijos konferencijų dalyviai, kurių tarp mūsų jau nebėra – pastaraisiais metais į amžino poilsio vietą palydėti pirmieji Žemaičių akademijos garbės nariai, Žemaitijos krašto tyrinėtojai Eleonora Ravickienė ir Konstantinas Bružas, daugelį metų Žemaitijos kultūros reikalams save pašventęs plungiškis Povilas Grigola, prieš dešimtį metų gimtojoje Pavandenėje (Telšių r.) amžinam poilsiui atgules šių apylinkių šviesuolis Antanas Lotužys, kuris, kad ir sulaukęs garbaus amžiaus, jei tik leisdavo sveikata, visada talkindavo konferencijų organizatoriams. Paskatintas Žemaičių akademijos narių, A. Lotužys pradėjo rašyti savo atsiminimus, etnografinius pasakojimus apie Pavandenę ir jos apylinkes, daug padarė rinkdamas ir sisteminamas medžiagą apie Pavandenės krašto istoriją. Savotiškas jo gyvenimo dienoraštis – nuo tremties metų rašyti eilėraščiai. Visą šį jo rašytinį palikimą jau po A. Lotužio mirties surinko jo dukra Irena Lotužytė. Rengiantis Žemaičių akademijos pirmosios konferencijos 20-mečiui, buvo nutarta šį rašytinį palikimą susisteminti, parengti spaudai ir išleisti atskira knyga. Šio darbo ėmėsi Žemaičių akademijos narė, „Žemaičių žemės“ žurnalo redaktorė Danutė Mukienė. Knygą 2007 m. vasarą išleido Regionų kultūrinių iniciatyvų centras („Žemaičių žemės“ žurnalo redakcija). Knygos sudarytoja, leidybos vadovė, maketo autorė ir redaktorė – Danutė Mukienė, viršelio dailininkė – Deimantė Rybakovienė, kalbos redaktorė – Laima Kryževičiūtė. Leidinyje panaudotos nuotraukos iš Irenos Lotužytės archyvo bei paskutiniai metais Danutės Mukienės, Irenos Lotužytės fotokadruose užfiksuoti Pavandenės krašto vaizdai.

Skaitytojams pateikiame A. Lotužio knygoje publikuojamą tekstą „Maironis Pavandenėje“ (žr. p. 42).